

" ...

I- İPTAL İSTEMİNİN GEREKÇESİ:

27.2.1990 günlü dava dilekçesinin genelde "Konunun Analizi ve İptal Gerekçeleri" başlığı altında başlayıp daha sonra maddeler yönünden belirtmelerde bulunan gerekçe bölümü aynen şöyledir:

"Konunun Analizi ve İptali Gerekçeleri:

A- Bilindiği üzere, bütçe toplumsal yaşama işlerlik kazandıran, ona yön yeren ve adeta yaşamın anahtarını oluşturan, son derece ciddi ve önemli işlevleri olan bir konudur.

En ilkel devlet sistemlerinde bile, bütçe düzenlemesi yadsınamaz bir nitelik taşımaktadır.

Böylesine önemli olan bütçe konusunun kendine özgü kuralları ve kendine özgü hukuku vardır.

Bütçe hukukunda ve bütçe tekniğinde, bütçe kanunlarına, bütçe ile ilgili olmayan hiç bir konu monte edilemez. Hele hele diğer yasalarla düzenlenmesi gereken hususlar bütçe yasası ile düzenlenemeyeceği gibi, bütçe yasası ile herhangi bir yasaya ek yapılamaz ve yasalarda değişiklik yapılamaz.

Bu ilke, bütçe tekniği ve bütçe hukukunda son derece önemli bir ilke olarak yer almaktadır. Bu nedenle de, Anayasalarda yer alan hükümler haline gelmiştir.

ANAP iktidarı, bundan önceki bütçelerde olduğu gibi, 1990 Yılı bütçesinde de, bu Anayasal ilkeyi çiğnemiş ve adeta aklına gelen her konuyu bütçe kanunu ile düzenlemekten çekinmemiştir.

B. Bugüne kadar Anayasa Mahkemesi nezdinde açtığımız diğer dava dilekçelerimizin bir çoğunda da belirttiğimiz gibi, iktidar hukukun üstünlüğünü özümleyememekte ve kendisini adeta hukuka bağımlı saymamaktadır.

Hükümet, yürütme yetkisini olabildiğince, Anayasadaki hükümlerle de yetinmeyerek genişletip güçlendirmekle kalmamakta, çeşitli yollarla yargı ve yasama yetkisini de kendi elinde toplamaya çalışmaktadır.

1990 Malî Yılı Bütçe Yasası; bu tarz uygulamanın son örneklerinden birisini teşkil etmektedir. Bilindiği gibi vergi kanunlarında, 3505 sayılı kanunla yapılan değişikliklerin önemli bir bölümü, Anayasa Mahkemesince iptal edilmişti. Anayasa Mahkemesinin gerekçeli kararı henüz yayımlanmamış olmakla birlikte, hangi hükümlerin iptal edildiği Yüksek Mahkeme tarafından açıklanmıştır.

İptal edilen hükümler, çok az bir şekilde değiştirilerek ve geniş ölçüde muhafaza edilerek veya iptal edilen hükümlere benzer yeni hükümler oluşturarak Bütçe Kanunu ile yeni bir düzenleme getirilmiştir.

İktidar, bu şekilde Anayasa Mahkemesi kararını özünde adeta yok saymıştır.

Esas Sayısı: 1990/6

Karar Sayısı: 1990/17

C- Uzun süre yerel yönetimlere geniş ölçüde olanak sağlayarak onların hizmet gücünü arttırmakla övünen iktidar, bu defa yerel yönetimlerin, özellikle belediyelerin tüm olanaklarını elinden alan ve belediyeleri işçi ve memurlarına aylık ücret verebilmekten, sağlık, ulaşım, altyapı hizmetleri, mahallelerde biriken çöpleri dahi kaldırmak gücünden yoksun bırakacak bir düzenlemeyi 1990 Yılı Bütçesiyle yapmağa cüret edebilmiştir.

Anayasanın yerel yönetim ve merkezi yönetim ayrımını dikkate almayan iktidar, yine 1990 yılı bütçesi ile getirilen hükümlerle dilediği belediyeye ve il özel idaresine dilediği şekilde olanak sağlamak ve dilediğini de bu olanaktan yoksun bırakacak şekilde, keyfiliğe, farklı ve partizan uygulamalara olanak veren bir düzenleme getirmiştir.

İktidar partisine mensup belediye yönetimlerinin çoğunlukta olduğu dönemde har vurup harman savuran ve devlete ve diğer kurum ve kuruluşlara ve şahıslara olan borçlarını dahi ödeyemeyen belediyelerin yığılmış tüm borçlarını muhalefete mensup belediyelere yükleyerek, muhalefeti, muhalefete mensup belediye ve il idarelerini ve bu yönetimlere oy veren geniş yığınları oluşturan kent halkını adeta cezalandıran, öç alma gibi ilkel bir amacı gerçekleştirebilecek bir düzenleme getirmiştir.

Bütün bu durumlar karşısında Grubumuz 1990 Mali Yılı Bütçe Kanununun Anayasaya aykırı olarak konulan ve aşağıdaki belirtilen hükümlerinin iptali için muhterem mahkemenize başvurma zorunluluğunu duymuştur.

I- Anayasa'nın 161 nci Maddesine Aykırılık Gerekçesi:

Anayasanın 161 nci maddesinin son fıkrası; "bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiç bir hüküm konulamaz." demektedir.

Esasen, bütçe hukukuna ve bütçe tekniğine göre; bütçe kanunlarına bütçe ile ilgili hükümler dışında hiç bir hüküm konulamaz. Mevcut kanunların hükümlerini açıkça veya dolaylı olarak değiştiren veya kaldıran hükümler konulamaz.

Görüldüğü gibi, bütçe ile ilgili bu ana ilke, Anayasamızın 161 nci maddesi ile, bir Anayasal hüküm haline dönüştürmüştür.

Bir başka şekilde ifade edecek olursak; Anayasanın bu hükmü, sunduğumuz bütçe hukuku ilkelerinin Anayasal düzeyde bir teyidini teşkil etmektedir.

Nitekim, Anayasanın 161 nci maddesinin gerekçe bölümünde bu husus açıkça belirtilmekte ve; "bütçe kanunlarına bütçe dışı hüküm konulması, mevcut kanunların hükümlerini açıkça ve dolaylı değiştiren veya kaldıran hükümler getirilememesi ilkelerine Anayasal kuvvet ve hüküm tanınmıştır." denilmektedir.

1990 Mali Yılı Bütçe Kanununun aşağıda belirtilen madde ve hükümleri, bütçe ile ilgili olmayan konuları içermekte, diğer kanunlara ek veya diğer kanunlar da doğrudan doğruya veya dolaylı olarak değişiklik yapan hükümler mahiyetindedir. Böylece bu hükümler Anayasanın 161 nci maddesine aykırı olarak bütçe kanununa konmuştur. Bunların iptal edilmeleri gerekir.

Bu hükümler 1990 Malî Yılı Bütçe Kanununun şu hükümleridir:

Esas Sayısı: 1990/6

Karar Sayısı: 1990/17

1) "PTT ve hastahane ücretleri" başlığını taşıyan 13 NCÜ MADDE; bu madde genel bütçeye dahil dairelerle, katma bütçeli idarelerin yararlandıkları bir kısım PTT ücretlerinin miktarını saptamakta ve Cumhurbaşkanlığı dairesinin telefonlarının 16 adedi için her hangi bir ücret tahakkuk ettirilemeyeceğine,

Devlet memurları ve diğer kamu görevlilerinin bunların emekli, dul ve yetimlerinin bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri dahil, bir kısım tedavi kurumlarında yapılacak tedavilere ait ücretlerin Maliye Bakanlığınca saptanacak miktar ve esaslar çerçevesinde ödeneceği ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinde çalışanlar bakımından bu hükmün uygulanmayacağı esasını getirmektedir.

Bu hükümlerin bütçe ile ilgisi yoktur. Ayrıca, bu konuları düzenleyen yasalar ve diğer mevzuat mevcuttur. Bütçe yasasının bu maddesi, bu yasalarda ve mevzuatta doğrudan veya dolaylı olarak değişiklikler yapmaktadır.

Bu nedenle, 13 üncü maddenin iptali gerekir.

2) 1990 Malî Yılı Bütçe Kanununun "İl özel idare ve belediye paylarının borçlarına mahsubu" başlığını taşıyan 16 NCI MADDESİ:

İl özel idareleri ile belediyelerin "bunlara ait veya tabi olup ayrı tüzel kişiliği olan kuruluşlar dahil"

Bunların 6183 sayılı kanun hükümlerine tabi borçları ile her ne sebeple olursa olsun hazineye olan mevcut veya doğacak borçları, kamu iktisadi teşebbüsleri ile kamu ortaklığı fonuna olan her nev'i borçlarının İller Bankası tarafından kesileceğini,

Büyükşehir belediyelerinin "bunlara ait veya tabi olup, ayrı tüzel kişiliği olan kuruluşlar dahil" yukarıda belirttiğimiz tüm borçlarını aynı şekilde ve 3030 sayılı kanun hükümlerine göre ayrılacak paylarda kesme ve gerektiğinde vergi borçlarına mahsup edileceğini, hüküm altına almaktadır.

2380 sayılı yasanın 1 nci maddesine göre; genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden belediyelere % 9,25 ile özel idarelerine % 1.70 oranında pay verilmektedir.

Yasanın bu maddesi ile İller Bankasına, yalnızca kendisine borçlu olan belediyelerin vadesi gelmiş borç taksitlerini, bu paylardan kesmeye yetki verilmiştir. Başkaca herhangi bir borcun bu paylardan mahsup edilmesi veya bu paylardan kesilmesi yetkisi verilmemiştir.

Yine, 2380 sayılı kanunun 2 nci maddesine göre de; ayrılan payların ertesi ayın 15 inci günü akşamına kadar belediyelere gönderilmesi zorunlu kırılmış, aksi halde bu payların İller Bankası tarafından % 10 fazlası ile ödenmesi zorunluluğu getirilmiştir.

1990 Malî Yılı Bütçe Kanununun 16 nci maddesi, yasanın bu hükmünü değiştirerek diğer bir çok borçların da kaynakta kesilmesi esasını getirmektedir.

Bu düzenleme ayrıca, 6183 sayılı yasa ile 3030 sayılı yasayı, İcra, İflas Yasasını, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Yasası ile belediyelere verilen payların, belediye vergi ve resimleri hükmü olduğuna dair 277 sayılı yasayı ve 1580 sayılı yasayı ve daha diğer bir çok mevzuatı doğrudan doğruya ve dolaylı biçimde değiştirmektedir.

Esas Sayısı: 1990/6

Karar Sayısı: 1990/17

Bu nedenle, Anayasanın 161 inci maddesi karşısında böyle bir hükmün 1990 Malî Yılı Bütçe Yasasına konulması olası bulunmamaktadır. Bu nedenle 1990 Malî Yılı Bütçe Yasasının 16 ncı maddesinin iptali gerekir.

3) 1990 Malî Yılı Bütçe Yasasının "Belediye paylarının bütçeye gelir kaydı ve dağıtımı" başlığını taşıyan 17 nci MADDE: Bu madde;

Belediyelerin ve büyükşehir belediyelerinin genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden alacakları payların % 10'unu bütçeye gelir kaydetme ve yedek ödenek tertibine konulan ödenekten nüfusları ve kalkınmışlık dereceleri gibi kriterler esas alınarak belediyelere dağıtılması konusu-sunda Maliye ve Gümrük Bakanlığına yetki vermektedir.

Görüldüğü gibi, bu madde de ayrı bir yasa ile düzenlenmesi gereken ve bütçe ile ilgisi olmayan konulan düzenlemektedir. Ayrıca, bu düzenleme 16 ncı madde bölümünde sunduğumuz yasaları doğrudan doğruya veya dolaylı olarak değiştirmekte ve onlara ek yapmaktadır.

Bu nedenle, bu hükümde Anayasanın 161 inci maddesi karşısında iptal edilmesi gerekir.

4) 1990 Malî Yılı Bütçe Kanununun, "vergilerle ilgili hükümler" başlığını taşıyan 60 inci MADDESİ:

Bu madde de; vergi yasalarıyla düzenlenmesi gereken ve daha önce vergi yasaları ile düzenlenmiş olan hükümleri içermektedir.

Ayrıca, bu madde ile, daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hükümler yerine yeni hükümler getirildiği gibi, Anayasa Mahkemesince Anayasaya aykırı olduğu saptanarak iptal edilmiş olan birçok hükümler biraz değiştirilmek suretiyle, gerçekte özünümuhafaza ederek yeniden konmuştur.

Şimdi, bu konuya ve getirilen hükümlere kısaca bir göz atalım:

3505 sayılı kanunun 18 inci maddesi ile gelir vergisi kanununa eklenen geçici 32 nci madde, Anayasa Mahkemesince tamamen iptal edilmiştir. İptal edilen kanun hükmünde, 1988-1997 yılları arasında uygulanmak üzere gelir vergisi mükellefleri için hayat standardı yeni esaslara bağlanmış idi. Maddenin iptal edilmesi sonucu, doğan boşluğun doldurulması gerekecekti. Ancak, iktidar, bütçe kanununun 60 inci maddesi ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararına ters yeni uygulamalar getirmiştir. Bunları şu başlıklar altında toplamak mümkündür.

a) Anayasa Mahkemesince iptal edilen kanun maddesinde yer alan gerçek usulde vergilendirilen zirai kazanç erbabının hayat standardının dışında tutulması ayrıcalığı yeniden getirilmiştir (60/ b-3).

b) Ticari ve mesleki kazancın her biri için ayrı ayrı hayat standardı temel gösterge tutarlarının uygulanması, Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş olmasına karşın, söz konusu madde hükmüyle yeniden getirilmiştir (60/b-2 IV büyük paragraf).

c) Anayasa Mahkemesince, hayat standardına göre vergi tarh edilebilmesi için mükellefin kendisine, eşine, çocuklarına ve bakmakla yükümlü olduğu kişilere ait olup, yıllık beyannamede toplanması zorunlu olmayan vergiye tabi gelirleri bulunduğunu

Esas Sayısı: 1990/6

Karar Sayısı: 1990/17

belgelendirememesi gerekmektedir. Ancak, yeni düzenleme ile mükellefe tanınan bu izah hakkı yine elinden alınmıştır. İlk görünüşte sanki izah hakkı tanınmış gibi ifade kullanılmasına rağmen, madde fıkrası incelendiğinde;

- İzah nedeni olarak sadece mükellefin kendisine ait, emekli, maluliyet, dul ve yetim aylığı tutarlarının dikkate alınabilmesi esası getirilmiştir.

- Beyanın gerekmeyen diğer gelirler, temel gösterge tutarları için izah nedeni olarak kabul edilmemiştir.

- Mükellefin kanunen bakmakla yükümlü olduğu kişilere ait gelirleri izah nedeni olarak dikkate alınmamıştır.

d) Bakanlar Kurulunun yöreler itibariyle farklı göstergeler belirleme yetkisi iptal edilmiş olmasına rağmen, yeni düzenlemede yeniden getirilmiştir (Bu yetkinin bütçe kanunun da verildiği ifadesi de açıklıkla belirtilmemiş olmasına rağmen).

e) Ayrıca, bütçe kanununun 60 inci maddesinin (a) bendi ile 828 sayılı, ithalde alınacak damga resmi hakkında kanunun, yürürlük tarihi, bir yıl uzatılmıştır.

f) Yine, (b) bendi ile kurumlar vergisi kanunun geçici 10 uncu maddesi hükmü bir yıl uzatılmış, ancak vadeli satışlara ilişkin mükellefler aleyhine yeni hükümler getirilmiştir.

Görülüyor ki, bu madde hükmü ile, vergi kanunlarında yapılması gereken düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca, vergi kanunlarındaki hükümler doğrudan doğruya değişikliğe tabi tutulmuştur. Daha da önemlisi, Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarına aykırı hükümler getirilmiştir.

Bütün sunulan bu nedenlerle, Anayasanın 161 inci maddesi karşısında 1990 Malî Yılı Bütçe Kanununun 65 inci MADDESİ:

Bu maddenin 3 üncü fıkrası ile, uluslararası kurumlara ve yabancı kredi kuruluşlarına damga vergisi istisnası getirilmiştir.

Böyle bir hüküm ancak damga vergisi kanununun da yapılacak düzenleme ile olası bulunmaktadır.

Bu nedenle, 1990 Malî Yılı Bütçe Kanununun 65 inci maddesinin bu fıkrasının da Anayasanın 161 inci maddesi karşısında iptali gerekir.

II- Anayasa'nın 127 inci Maddesine Aykırılık ve Gerekçesi:

1990 Malî Yılı Bütçe Yasasının 16 ve 17 nci maddelerine baktığımızda su önemli hususları kolaylıkla saptamaktayız.

Bu maddelere göre, belediyelerin ve il özel idarelerinin gelir bütçesi vergi gelirlerinden alacakları paylara, borçlarının mahsup edilmesi merkezi idarenin yetkili elemanlarının takdirlerine ve yetkilerine bırakılmıştır.

Esas Sayısı: 1990/6

Karar Sayısı: 1990/17

Bu durum Anayasamızın, mahalli idareler ve merkezi idarelerle ilgili hükümlerinin getirdiği temel hukuksal ilkelere tamamen aykırı bulunmaktadır.

Bu durumlara sağlıklı bir şekilde yaklaşabilmek açısından konuyla ilgili ana noktaların yeniden hatırlanması yararlı olacaktır:

Anayasamız, idareyi, mahalli idare ve merkezi idare olarak ayrı ayrı düzenlemiş ve bu idarelere egemen olan ilkeleri, bu idarelerin birbiri ile olan ilişkileri açık bir şekilde belirlemiştir.

Konu incelendiğinde görülecektir ki; Anayasa, merkezi idarede "yetki genişliği" esasını benimsemiştir.

Merkezi idare sisteminde karar mercii merkezdeki yetkili devlet organlarıdır.

Merkezi idare kendi hiyerarşisine tabi olan görevlere belli konularda karar alma ve uygulama yetkisini tanımış ise, "merkezi idarede yetki genişliği" ilkesi uygulanıyor demektir.

Yetki genişliğinde kararlar merkezi idare adına, merkezi idarenin bir memuru tarafından alınmaktadır.

Merkezi idarenin memuru tarafından alınan bu karar her zaman merkezi idare tarafından değiştirilebilir, yerine yenisi oluşturulabilir.

Anayasamız, yukarıda sunulduğu gibi; mahalli idarelere ilişkin temel esasları da "mahalli idareler" başlığını taşıyan 127 nci maddesi ile düzenlemiştir.

Anayasanın 127 nci maddesinin ilk fıkrası, mahalli idareleri şöyle tanımlamaktadır. "Mahalli idareler, il, belediye ve köy halkının müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları gene kanunla gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir."

Bu tanıma göre;

- Belediye bir mahalli idaredir.
- Mahalli idareler yöre halkının ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan idarelerdir.
- Bunların karar organları seçimle oluşturulmaktadır.
- Bunlar kamu tüzelkişileridir.

Yine Anayasanın 127 nci maddesinin ikinci fıkrası ise; "Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleriyle yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir" demektir.

Görülüyor ki, bu fıkroda; mahalli idarelerin, dolayısıyla belediyelerin kuruluş ve görevleriyle yetkilerinin kanunla düzenleneceğini belirtiyor.

Ancak bu idarelerin görev ve yetkileri kanunla düzenlenirken, bu düzenlemeyi yerinden yönetim ilkesine uygun olarak gerçekleştirecektir.

Esas Sayısı: 1990/6

Karar Sayısı: 1990/17

O halde burada "yerinden yönetim ilkelerinden" ne anlaşıldığının açıklığa kavuşması gerekir.

Bunu anlayabilmek için yerinden yönetim ilkesinin hangi gereklerden doğduğunun belirlenmesi gerekir.

"Devletin geniş sınırları içinde türlü görevleri vardır. Geniş sınırlar içinde devletin görevlerini yapabilmesi için birçok kararlar alması gereklidir. Bütün bu kararların bir merkezden yönetilmesi sakıncalıdır. Merkezle yazışmalar, karar alınması ve diğer ilgili yerlere gönderilmesi çok zaman alır. İşlerin gecikmesine neden olur. Öte yandan, yerel nitelikte birçok hizmetlerin önemini merkezi idare tarafından değerlendirilmesi çok güç bir iştir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, devlet veya merkezden yönetim adına hareket edecek ve yerel nitelikte kuruluşları temsil edecek örgüt ve kişilere gerek vardır. Bunun iki tür çözüm yolu vardır. Ya merkezden yönetimin taşra temsilcilerine geniş yetkiler verilir. Fakat hizmetlerin istenilen biçimde yürütülmesine bu formül yeterli değildir. İkinci yol ise; tüzelkişiliğe sahip yerel yerinden yönetim kuruluşlarına yani yerel yönetimlere yer vermektir. Böylece merkezi idarenin yükü hafifletilmiş olmaktadır.

Merkeze bağlı olan taşradaki memurlar, merkez adına iş yapma ve karar alma yetkisinin tanınması halinde, yine tam anlamı ile merkezden yönetim sistemi terkedilmiş sayılamaz. Bunda da yine merkezden yönetim katı uygulamasının sakıncaları vardır. Merkeze bağlı memurlar, yetki genişliğine sahip olmalarına rağmen, yerel gereksinimleri anlama, değerlendirme ve halka yakın olma yönünden yetersiz kalırlar. Bu nedenle organları halk tarafından seçilen yerinden yönetim kuruluşlarına gereksinme vardır. Seçilerek işbaşına gelen temsilciler, memurlardan daha iyi yerel gereksinimleri değerlendirebilirler. Yetki genişliğine sahip merkez kuruluşları, yerinden yönetim kuruluşları gibi dinamizm ve hareketlilik gösteremezler. Yerel yerinden yönetim kuruluşları, yerel çıkarlara, ekonomik, coğrafi ve siyasal duruma göre değişken koşullara daha iyi uyabilme olanağına sahiptir."

İşte bu gereksinimler sonucunda merkezi idare dışındaki özerk, tüzelkişiliğe, karar verme yetkisine sahip yönetim organları seçmenler tarafından seçimle oluşturulan mahalli idareler doğmuştur.

Özerklik, "kamu hizmetlerinin önemli bir kısmının vatandaşların yararına olarak, mahalli idarelerin sorumluluğu altında yerine getirilmesi anlamını taşır."

Bu kamu hizmetleri, kuşkusuz mahalli ortak nitelik taşıyan gereksinimlere yönelik hizmetlerdir.

Özerk kuruluşlar, tanımdan da anlaşılacağı üzere karar alma ve aldıkları kararları uygulama hakkına sahiptirler.

Karar alma özgürlüğünün gerçekleşmesi, karar organlarının serbest oluşumuna bağlıdır. Bu nedenle, bu organlar seçimle oluşturulurlar.

Ayrıca 'mahalli idarelerin var oluşunun siyasal gerekçesinin özünde demokrasi inancı yatar. Bu sebeptendir ki, mahalli idareler öteden beri demokrasinin temel kurumlarından biri olarak kabul edilmişlerdir."

Esas Sayısı: 1990/6

Karar Sayısı: 1990/17

Mahalli idarelerin bu yapıları nedeniyledir ki, bunlara "demokratik terbiye kuruluşları" da denilmektedir.

Anayasanın 127 nci maddesinin beşinci fıkrasında merkezi idare, mahalli idareler üzerinde mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idare vesayet yetkisine sahiptir." denmektedir.

İdare vesayet, merkezi idarenin mahalli idare üzerindeki denetim hakkıdır.

127 nci maddenin beşinci fıkrası idari vesayetin hangi amaçla yapılacağını açıkça belirlemiştir. Buna göre;

Mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla,

Kamu görevlerinde birliğin, ahengin sağlanması amacıyla, Toplum yararının korunması amacıyla,

Merkezi idarenin mahalli idare üzerinde idari vesayet yetkisi vardır.

Vesayet makamlarının yerinden yönetim idarelerinin işlemleri üzerindeki vesayet denetimi, yerinden yönetim idarelerinin kararlarını onamak, iptal etmek veya yürütülmesini geciktirmek gibi yollar ile olmaktadır. Fakat kural olarak vesayet makamları, yerinden yönetim idarelerinin yerine geçerek karar alamazlar."

1990 Malî Yılı Bütçe Kanununun 16 ve 17 nci maddeleri yukarıda da sunduğumuz gibi mahalli idarelerin vergi gelirlerinden alacakları payların tüm borçlarına mahsup edilmesi hususu merkezi idare elemanlarının takdirlerine ve yetkilerine bırakılmıştır.

Yukarıda görüldüğü gibi, 17 nci maddesinin 2 nci fıkrası, belediye paylarının dağıtımında nüfus yanında kalkınmışlık derecesi gibi subjektif değerlendirmelere ve keyfiliğe imkan verecek belirsiz esaslara yer verilmiştir.

Yemden ifade edecek olursak bu maddeler belediyeleri siyasal iktidarın subjektif değerlendirmelerine, keyfi davranışlarına, baskı ve haksız yönlendirmelerine terketmektedir.

Bütün bu nedenler karşısında 1990 Malî Yılı Bütçe Kanununun 16 ve 17 nci maddeleri de Anayasanın 127 nci maddesine aykırıdır. Özellikle, Anayasanın 127 nci "maddesinin mahalli idareler, yerinden yönetim ve vesayet yetkisi ilke ve kavramlarına tamamen ters bir düzenleme durumundadır. İptal edilmeleri gerekir.

III- Anayasa'nın 153, 2, 5, 7, 10, 13, 73 üncü Maddelerine Aykırılık ve Gerekçeleri:

1990 Malî Yılı Bütçe Kanununun 60 ıncı maddesi daha önce vergi kanunlarında değişiklik yapan ve Anayasa Mahkemesince birçok hükümleri iptal edilen 3505 sayılı kanun hükümleri yerine geçecek bir düzenleme yapmıştır. Özü itibarıyla yapılan bu düzenleme 3505 sayılı kanunun iptal edilen ve Anayasaya aykırı görülen bir kısım hükümleri ve bunların benzerlerini yeniden yasalaştırmıştır.

Esas Sayısı: 1990/6

Karar Sayısı: 1990/17

Oysa ki, Anayasa Mahkemesi kararları tüm organları ve kişileri bağlar. Anayasa-Mahkemesince iptal edilen hükümlerin aynısı veya benzeri hiç bir şekilde yeniden yasalaştırılamaz. Anayasanın 153 üncü maddesi hükümleri karşısında böyle bir düzenlemeye gitme olanağı yoktur. O nedenle öncelikle bu açıdan 1990 Malî Yılı Bütçe Kanununun 60 ıncı maddesi muhterem mahkemece ele alınarak, diğer hükümlere aykırılık konusu görüşülmeden bu açıdan iptal edilmesi gerekir.

1990 Malî Yılı Bütçe Kanununun 60 ncı maddesi, özünde 3505 sayılı yasanın yaptığı ve Anayasa Mahkemesince iptal edilen hükümlerin benzerini ve aynını yeniden yasalaştırdığından, 3505 sayılı yasanın iptaline ilişkin olarak sunduğumuz gerçekler burada da geçerli bulunmaktadır. O nedenle, halen gerekçesi hazırlanmak üzere derdest olarak mahkeme huzurunda bulunan davamızdaki gerekçeleri aynen burada da tekrarlıyoruz.

Bu gerekçeler karşısında 1990 Malî Yılı Bütçe Kanununun 60 ıncı maddesi, Anayasanın 2, 5, 7, 10, 13 ve 73 üncü maddelerine de aykırı bulunmaktadır, îptali gerekir.""